

## ФАНЕТЫЧНАЯ АДАПТАЦЫЯ АНГЛІЦЫЗМАЎ У СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

*Ю. А. Усава* (МДУ імя А. А. Куляшова)

Навук. кір. *А. В. Доўгаль*,  
канд. філал. навук, дацэнт,

Працэс запазычвання лексікі прадугледжвае фанетычную, графічную і семантычную адаптацыю іншамоўных слоў у мове-рэцыпіенце. У артыкуле акрэслім асаблівасці фанетычнай адаптацыі англамоўнай лексікі ў беларускай мове, запазычанай на мяжы XX–XXI стагоддзяў. Крыніцай фактычнага матэрыялу стаў “Слоўнік новых слоў” В. І. Уласевіч, Н. М. Даўгалевіч (2009 г.) [1].

Фанетычная адаптацыя запазычанняў уяўляе сабой замену гукаў і іх спалучэнняў, нехарактэрных для беларускай мовы, на ўласцівыя ёй фанетычныя адзінкі. Пры засваенні англіцызмы падпарадкаўваюцца аканню: галосныя [ɲ] і [ɔ:] паслядоўна замяняюцца на [a] (бел. *анлі́йн* [анлай’н] – англ. *online* [ɒnˈlaɪn]), у тым ліку ненаціскныя спалучэнні *-эр*, *-ор* на канцы слоў перадаюцца як *-ар* (бел. *працэ́сар* [працэ́сар] – англ. *processor* [ˈprɒsɪsəɹ]); але ненаціскны [э] захоўваецца на пачатку і ў сярэдзіне слоў пасля зацвярдзелых зычных і цвёрдых [д], [т] (бел. *эмуля́тар* [эмул’атар] – англ. *emulator* [ˈɛmjʊleɪtəɹ], бел. *андэ́граўнд* [андэ́граўнт] – англ. *underground* [ˌʌndəˈgraʊnd]). Не адбываецца аканне ў першым складзе перад націскам пасля мяккіх (бел. *бейсба́лка* [б’эйзба́лка] – англ. *baseball* [ˈbeɪsbɔ:l]). Намі былі вылучаны наступныя заканамернасці адаптацыі ў сістэме кансанантызму: англійскі гук [w] замяняецца на беларускі [в] (бел. *экваля́йзер* [экваля́й’з’ер] – англ. *equalizer* [ˈi:kwəlaɪzə]); гук [ʃ] перадаецца праз [ц] (бел. *аніма́цыя*

[ан'іма́цый'а] – англ. *animation* [æni'meɪʃ(ə)n]); адбываецца азванчэнне пачатковага гук [h] (бел. *гáмбургер* [гáмбург'ер] – англ. *hamburger* ['hæmbɜ:gə]); змякчаецца англійскі [l] (бел. *гольф* [гол'ф] – англ. *golf* [gɒlf]); гук [s] замяняецца на [ц] (бел. *працэ́сар* [працэ́сар] – англ. *processor* ['prəʊsesə]); гук [k] пераходзіць у [x] (бел. *тэхна* [тэхна] – англ. *techno* [tekno]). Адзначым, што ў працэсе адаптацыі назіраюцца змены месца націску (бел. *аўды́т* [аўды́т] – англ. *audit* ['ɔ:dit]). Фанетычныя трансфармацыя англіцызмаў адлюстроўваюцца і на іх графічным абліччы.

## Літаратура

1. **Уласевіч, В. І.** Слоўнік новых слоў беларускай мовы / В. І. Уласевіч, Н. М. Даўгулевіч. – Мінск : ТетраСистемс, 2009. – 448 с.